

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Prev 116/07
13.12.2007. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Mihaila Rulića, Vlaste Jovanović, Nikole Stanojevića i Vesne Popović, članova veća, u parnici tužioca Republika Srbija, Ministarstvo finansija, iz Beograda, koga zastupa republičko Javno pravobranilaštvo, odeljenje iz Užica, protiv tuženih: 1) "AA" u stečaju i 2) "BB", čiji je punomoćnik AB, advokat, radi utvrđenja, vrednost predmeta spora 1.600.000,00 dinara, odlučujući o reviziji drugotužene, izjavljenoj protiv presude Višeg trgovinskog suda Pž.br.8820/05 od 27.09.2006. godine, u sednici veća održanoj dana 13.12.2007. godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJA SE kao neosnovana revizija drugotuženog "BB" izjavljena protiv presude Višeg trgovinskog suda Pž. br. 8820/05 od 27.09.2006. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Trgovinskog suda u Užicu, P.broj 760/04 od 02.06.2005. godine usvojen je tužbeni zahtev i utvrđeno je da su ništavi i ne proizvode pravno dejstvo ugovor o prenosu osnovnih sredstava i sitnog inventara na trajno korišćenje i raspolaganje overen pred Opštinskim sudom u Bajinoj Bašti Ov.broj 768/98 dana 10.09.1998. godine, ugovor o prenosu osnovnih sredstava na trajno korišćenje i raspolaganje overen pred Opštinskim sudom u Bajinoj Bašti Ov.br. 586/99 do 10.09.1999. godine i aneks ugovora o prenosu osnovnih sredstava i sitnog inventara na trajno korišćenje i raspolaganje overen pred Opštinskim sudom u Bajinoj Bašti Ov. br. 871/02 od 29.05.2002.godine. Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove spora.

Presudom Višeg trgovinskog suda Pž.br.8820/05 od 27.09.2006. godine odbijena je kao neosnovana žalba drugotuženog i potvrđena je prvostepena presuda Trgovinskog suda u Užicu.

Blagovremenom i dozvoljenom revizijom, izjavljenom preko punomoćnika iz reda advokata, drugotuženi pobija pravosnažnu drugostepenu presudu zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu člana 399. važećeg Zakona o parničnom postupku, koji se kod ocene osnovanosti revizije primenjuje na osnovu člana 491.stav 1. istog zakona, obzirom da je prvostepena presuda doneta nakon stupanja na snagu navedenog zakona, Vrhovni sud Srbije je našao da revizija drugotuženog nije osnovana.

U provedenom postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361.stav 2. tačka 9. ZPP, na koju se u revizijskom postupku pazi po službenoj dužnosti. Revizijom se konkretno ne ukazuje na postojanje drugih bitnih povreda odredaba parničnog postupka koje bi mogle biti razlog za ukidanje nižestepenih presuda. Suštinom revizijskih navoda osporava se primena materijalnog prava, i to po oceni Vrhovnog suda Srbije neosnovano.

U toku prvostepenog postupka je utvrđeno da je nad prvotuženom otvoren stečajni postupak rešenjem prvostepenog suda St. 173/04 od 07.04.2004. godine, zbog nesposobnosti prvotužene da vrši plaćanja. Zbog nesolventnosti prvotužene još od 1997. godine pokretani su stečajni postupci nad istom ali su i obustavljani zbog neuplaćenog predujma za veštačenje. U tom periodu odnosno 04.09.1998. godine Skupština prvotužene donela je odluku da bez naknade prenese celokupnu pokretnu i nepokretnu imovinu drugotuženoj uz obavezu prenosa i statusa zadrugara sa ciljem izbegavanja namirenja poverilaca iz te imovine u slučaju otvaranja stečajnog postupka. Na osnovu navedene odluke zaključeni su sporni ugovori za koje tužilac traži utvrđenje ništivosti kao poverilac u stečajnom postupku nad prvotuženom, koja ne raspolaže imovinom iz koje bi se namirila potraživanja poverilaca.

Kod ovako utvrđenih činjenica pravilno su nižestepeni sudovi usvojili tužbeni zahtev za utvrđenje ništivosti ugovora kojima je prvotuženi raspolagao svojom imovinom čiji je cilj bio da se onemogući naplata potraživanja poverilaca. Taj cilj je suprotan Zakonu o zadrugama, osnivačkom aktu prvotužene i zadružnim pravilima koji propisuju da zadruga za svoje obaveze odgovara celokupnom svojom imovinom, a za slučaj i da ta imovina nije dovoljna odgovaraju zadrugari do visine svojih udela. Cilj kome ugovorne strane teže prilikom zaključenja ugovora je osnov, kauza ugovora, a osnov je u smislu člana 51.stav 2. ZOO, nedopušten ako je protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima, što podrazumeva ne samo direktnu suprotnost pomenutim normama već nedopuštenost osnova postoji i kada se pomoću osnova izigrava primena tih normi. Motiv, pobuda ugovornika izaziva želju za postizanjem cilja, koji znači osnov. Osnov objašnjava obavezu ugovornika a motiv odnosno pobuda daje objašnjenje za sam osnov. Nezakonit i nemoralan motiv odnosno

ugovornima, a morav, vanosno pobuda nije objasnjeno za sam osnov. Nezakonit i neosnovan morav, vanosno pobuda dovode u smislu člana 53. stav 2. i 3. Zakona o obligacionom odnosima do ništavosti ugovora, ako je nedopuštena pobuda bitno uticala na odluku jednog ugovarača da zaključi ugovor, a to je drugi ugovarač znao ili morao znati, dok kod ugovora bez naknade ugovor nema pravno dejstvo ni kada drugi ugovarač nije znao da je nedopuštena pobuda bitno uticala na odluku njegovog saugovarača. U konkretnom slučaju nedopuštena pobuda vodila je postizanju nedopuštenog cilja ugovora, što je saugovaračima bilo poznato, te su nižestepeni sudovi pravilno primenili materijalno pravo kada su usvojili tužbeni zahtev utvrđujući ništavost spornih ugovora.

Neosnovan je i navod revidenta da su suštinski osnov i pobuda za zaključenje spornih ugovora zakoniti, moralni i dopušteni jer je drugotuženi preuzeo radnike i zadrugare prvotužene te je i imovina preneti radi zaštite njihovih prava, uz omogućavanje procesa rada i sticanja prihoda upravo na osnovu te imovine. Izigravanje propisa ne može biti pravdano zaštitom prava radnika i zadrugara prvotužene, na štetu ostalih poverilaca. Prava radnika u slučaju otvaranja stečajnog postupka bila su regulisana tada važećim Zakonom o prinudnom poravnanju stečaju i likvidaciji, a zadrugari po osnovu tog svojstva, odnosno po osnovu povraćaja udela, postaju poverioci tek posle namirenja ostalih poverilaca, ukoliko je preostala zadružna imovina. Stoga se zaštitom radnika i zadrugara i stavljanjem istih u privilegovani položaj u odnosu na druge poverioce ne može pravdati dozvoljenost kauze za zaključenje navedenih ugovora.

Ništav ugovor se vremenom ne može konvalidirati. Bez uticaja je navod revizije da je drugotuženi nakon otvaranja stečajnog postupka ispatio sve nesporne dugove stečajnog dužnika ovde prvotuženog, kao i navod da su u stečajnom postupku priznata i sporna potraživanja poverilaca, jer je to predmet stečajnog postupka, a ne predmetnog spora.

Neosnovano je i pozivanje revidenta na odredbe člana 105. i 106. Zakona o obligacionim odnosima. Ovde se ne radi o delimičnoj ništavosti ugovora koju reguliše odredba člana 105. Zakona o obligacionim odnosima, već o ništavosti celog ugovora zbog nedopuštene pobude i osnova. Kod konverzije u smislu člana 106. Zakona o obligacionim odnosima je reč o tome da stranke nisu ispunile sve uslove koje zakon traži za punovažnost određenog ugovora usled čega taj ugovor ne proizvodi pravno dejstvo, ali ono što su stranke učinile može upućivati na neki drugi ugovor. U konkretnom slučaju stranke su zaključile i izvršile ugovore sa nedopuštenim osnovom pa nema uslova za primenu čl. 106. ZOO.

Sa svega izloženog, te kako ne stoje razlozi istaknuti u reviziji drugotuženog kao ni razlozi na koje revizijski sud pazi po službenoj dužnosti, na osnovu člana 405. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća-sudija,

Stojan Jokić, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

dlj.